Blogi

Kestävällä rahoituksella kohti ilmastoneutraalia Eurooppaa

Ilmasto | 29.10.2019 | Olli Rehn

KIRJOITTAJA

Olli Rehn
Johtokunnan
puheenjohtaja

Kestävän rahoituksen avainkysymys on, miten investointeja voidaan ohjata tukemaan päästövähennystavoitteita nopeammin ja tehokkaammin, mutta samalla tasapainoisesti.

Ilmastonmuutoksen onnistunut hidastaminen ja siihen sopeutuminen edellyttää paitsi oikeita kannustimia ja oikeaa teknologiaa myös investointeja. Kestävän rahoituksen avainkysymys on, miten investointeja voidaan ohjata tukemaan päästövähennystavoitteita nopeammin ja tehokkaammin, mutta samalla tasapainoisesti.

Euroopan unionissa päästöt ovat vähentyneet hitaasti, vaikka yhä enemmän rahaa virtaa kestäviin ja ympäristöystävällisiin kohteisiin. Kasvusta huolimatta kestävän rahoituksen investoinnit eivät ole euromääräisesti edelleenkään perinteisiin investointeihin verrattuna kovin merkittäviä. Vaikka *tuotannon* päästöjä olisikin onnistuttu leikkaamaan, ei tilanne *kulutuksen* päästöjen osalta useinkaan ole yhtä valoisa.

Euroopan komissio julkisti keväällä 2018 kestävän rahoituksen toimintasuunnitelman. Jotta EU:ssa päästäisiin vuoden 2030 ilmasto- ja energiatavoitteisiin eli 40 prosentin vähennykseen vuoden 1990 päästöihin verrattuna, toisin sanoen Pariisin ilmastosopimuksen vaatimaan kehitykseen, olisi saatava aikaan vuosittain 180 miljardia euroa enemmän ilmastoystävällisiä investointeja. Todellinen investointivaje on merkittävästi suurempi, jos otetaan huomioon, että myöhempinä vuosina ilmastotavoitteet saattavat tiukentua.

Paitsi asetettujen ilmastotavoitteiden myös talouskasvun näkökulmasta investoinnit kestäviin

kohteisiin olisivat toivottavia. Investoinnit kestäviin kohteisiin tukisivat talouskasvua ja mahdollisesti jopa parantaisivat tuottavuutta Euroopassa. Koska ilmastonmuutoksen vaikutukset osuvat voimakkaimmin yleensä yhteiskunnan heikompiosaisiin, olisivat ilmastonmuutoksen vastaiset toimet myös yhteiskunnallisesti järkeviä.

Jotta ilmastonmuutosta hidastavia ja ekologisesti kestäviä investointeja saataisiin lisää, se voi vaatia sekä keppiä että porkkanaa. Tärkeimpiä keinoja ovat fossiilisten polttoaineiden nykyisten tukien leikkaaminen sekä globaali hinta päästöille. Käytännössä jälkimmäinen tarkoittaisi esimerkiksi hiilelle globaalia hiiliveroa tai päästökauppaa. Jotta muutos olisi myös oikeudenmukainen, tulisi samalla miettiä keinoja tasata hiilineutraaliuteen siirtymisen kuluja.

Tuleva Euroopan komissio on ottanut yhdeksi ensimmäisistä tavoitteistaan saada aikaan ”vihreä eurooppalainen sopimus” (A European Green Deal). Siinä ehdotetaan mm. päästökaupan kehittämistä ja ilmastotullien luomista, joilla pyrittäisiin estämään hiilivuotoa. Näin hiilen hinnoittelu EU:ssa ei johtaisi saastuttavan toiminnan siirtymiseen EU:n ulkopuolelle, koska vastaavat kustannukset kohdentuisivat tuotteille, joita tuotaisiin Eurooppaan. Lisäksi ehdotetaan perustettavaksi uusi "tasausrahasto", jolla tuettaisiin niitä alueita, jotka joutuvat sopeutumaan eniten. Nämä ovat epäilemättä kaikki poliittisesti vaikeita asioita, mutta niin tärkeitä, että toimettomuuteen ei ole varaa.

Vihreiden investointien rahoittamiseksi tarvitaan myös siihen soveltuvia instrumentteja rahoitusmarkkinoille. EU on ollut vihreiden joukkolainojen liikkeeseenlaskussa maailman merkittävin talousalue. Yhä useampi globaali sijoittaja haluaakin ostaa vihreitä joukkolainoja, jopa siinä määrin, että tällaisten lainojen tarjonta on globaalisti kysyntää vähäisempää. Merkittävä haaste vihreiden joukkolainojen ostossa on se, että erilaisia standardeja on useita. Sijoittaja tai liikkeeseenlaskija ei useinkaan hyödy tästä erilaisten vaihtoehtojen kirjosta.

Vihreiden joukkolainojen lisäksi EU:ssa ovat yleistyneet erilaiset vihreät ja muut ESG-kriteereihin (Environment, Social & Governance) linkitetyt lainat. Yritys voi esimerkiksi saada lainaa pankista sellaisin ehdoin, että lainan korko on sidoksissa ilmastomyönteiseen kehitykseen yrityksen liiketoiminnassa, esimrkiksi päästöjen vähentämiseen. Näillekään instrumenteille ei ole vielä kehittynyt vakioituja standardeja, vaan jokainen on oma räätälöity tuotteensa.

Yhteensovittamisen eli harmonisoinnin puute voi hidastaa kestävän rahoituksen instrumenttien käyttöönottoa. Sopivalla tavalla harmonisoidut tuotteet voisivat alentaa kustannuksia instrumenttien liikkeeseenlaskussa ja lisätä sijoittajien luottamusta tuotteita kohtaan. Tällä hetkellä markkinoilla ei näy kuitenkaan viitteitä siirtymisestä yhdenmukaisten käytäntöjen suuntaan.

Myönteistä kehitystä voisi tukea viranomaisten vahvempi rooli yhtenäisten käytäntöjen ja

instrumenttien luomisen katalysoijina. Kestävä rahoitus auttaisi EU:n ilmastotavoitteiden saavuttamisessa ja samalla se synnyttäisi EU:hun yhtenäisempiä pääomamarkkinoita. Tämä tuplahyöty tulisi ottaa huomioon, kun pohditaan EU:n tulevia painopisteitä uuden komission aloittaessa työnsä. Se antaisi samalla vauhtia EU:n siirtymiseen tavoiteaikataulussa ilmastoneutraaliin talouteen.

Asiasanat

ilmastonmuutos, investoinnit, kestävä rahoitus, kulutus, sijoittaminen, tuotanto